Adviesraad Sociaal Domein Nieuwegein

Het College van B&W
Postbus 1
3430 AA Nieuwegein

Contactpersoon V. Hogendoorn
Telefoon 14030
E-mail v.hogendoorn@nieuwegein.nl

Datum 6 september 2019
Onderwerp (ongevraagd) advies betreffende het programma 'Geldwijs'; meer specifiek armoede en kindregelingen

Geacht College,

Een taakgroep uit de adviesraad heeft zich de afgelopen maanden gebogen over het vraagstuk van armoede en armoedebestrijding, i.h.b. onder kinderen, in Nieuwegein. De leden van de taakgroep hebben het onderwerp verkend, onder meer door gesprekken met de beleidsmedewerker van de gemeente Nieuwegein. Daarnaast hebben zij kennisgenomen van een aantal landelijke en lokale rapporten, waaronder dat van de Rekenkamercommissie. De taakgroep heeft in mei jl. een presentatie gehouden voor de voltallige adviesraad. Op basis daarvan en van de gevoerde gedachtewisseling is besloten een ongevraagd advies op te stellen. Hierbij delen wij onze bevindingen en aanbevelingen met U.

In de eerste plaats stellen wij vast dat er in de gemeente Nieuwegein al veel en goede inzet is op dit onderwerp. In samenwerking met WIL en Geynwijs worden verschillende regelingen en ondersteuning aangeboden aan mensen met een laag inkomen en/of schulden. Wij merken dat dit onderwerp de gemeente ter harte gaat en de aandacht krijgt die het verdient. Desondanks hebben wij enkele knelpunten vastgesteld, die u overigens ook niet onbekend zullen zijn.

In de tweede plaats is dat de vindbaarheid en bereikbaarheid van de burgers die het aangaat. Er is een geregistreerde groep inwoners die in armoede leven die redelijk goed in beeld te brengen is, bijvoorbeeld via de gegevens van Werk en Inkomen, het maatschappelijk werk of de woningcorporaties. Daarnaast zijn er echter inwoners die niet in beeld zijn, maar wel voor hulp en/of het gebruik van diverse regelingen in aanmerking zouden kunnen komen, zoals ook het rapport dat het CBS in opdracht van de Rekenkamercommissie heeft opgesteld, laat zien. Mensen met hypotheekschulden, ZZP-ers die al dan niet tijdelijk arbeidsongeschikt zijn of mensen in scheiding. Ook kinderen en schoolgaande en studerende jongeren met schulden

blijven vaak buiten beeld doordat zij nog bij hun ouders wonen. Dat geldt ook voor mensen met een middeninkomen in de vrije huursector. Een complicerende factor hierbij vormt trots en schaamte om met dit probleem naar buiten te komen. Het is daarom belangrijk om een outreachend beleid te voeren. De bestaande pilot 'Vindplaats Schulden' is hier een goed voorbeeld van. Om signalen op te vangen kan ook verder samengewerkt worden met instanties als woningcorporaties, kerken (Caritas), het Leger des Heils, De Algemene Hulpdienst, huisartsen, scholen, etc. Daar doet zich echter een tweede knelpunt voor, de ingewikkelde privacyregels die tot gevolg hebben dat kennis over mensen in armoede moeilijk te delen is zonder de regels inzake persoonsbescherming te overtreden. Voor een goed preventiebeleid is echter nodig dat signalen tijdig worden opgepakt en gedeeld.
Ten slotte hebben wij geconstateerd dat er sprake is van veel bureaucratie. Er zijn veel hulpverlenende instellingen die soms langs elkaar heen werken. Mensen moeten voor allerlei aparte regelingen/instellingen telkens weer dezelfde gegevens aanleveren. Geregeld wordt dat beargumenteerd vanuit de privacyregels, maar de adviesraad vraagt zich af of dat altijd terecht is.

Op basis van deze bevindingen willen wij daarom enkele aanbevelingen doen.
In de eerste plaats is het van belang dat het goede overzicht dat de gemeente Nieuwegein heeft over alle organisaties, instellingen en regelingen die op dit gebied beschikbaar en werkzaam zijn 'up-to-date' gehouden wordt en dat dit beschikbaar is voor iedereen die mensen die voor zulke hulp in aanmerking komen signaleren en begeleiden. Het zou bovendien goed zijn als de gemeente een duidelijke regiefunctie vervult om de afstemming en samenwerking tussen de verschillende instanties te optimaliseren.
Een tweede aanbeveling betreft het feit dat het bestaande overzicht wel goed werkt voor mensen en organisaties die voor begeleiding moeten zorgen, maar nog niet voor de mensen die daadwerkelijk in armoede leven of in zo'n situatie terecht dreigen te komen. Weten zij hoe zij aan informatie komen of in aanmerking komen voor bepaalde regelingen? Deze informatie zou daarom veelsoortig en laagdrempelig bereikbaar moeten zijn; bij organisaties, i.h.b. de huisartsen en gezondheidscentra, via folders, via notities, via internet.
Een derde aanbeveling is te overwegen om informatie via 'ervaringsdeskundigen' zelf te laten geven. We denken daarbij aan inwoners die bekend zijn bij instanties en uitgenodigd worden om hun kennis en ervaring te delen met anderen in hun omgeving. Bij de kindregelingen zien we al een 'inktvlek'werking als mensen via-via bekend raken met de fiets-regeling, de stadspas en andere bijdragen die bijvoorbeeld vanuit Leergeld beschikbaar zijn. Wij denken dat zo'n laagdrempelige aanpak het probleem van schaamte om met je eigen problemen naar buiten te treden mogelijk kan doorbreken.
De adviesraad heeft als vierde aanbeveling de wens om als gemeente meer pro-actief de mensen in een armoedesituatie te gaan helpen. Opvallend is dat uit de

rapportage van de rekenkamercommissie daadwerkelijk in beeld komt welke wijk/buurt het meest vecht met het armoedeprobleem. We denken dat de gemeente de diverse regelingen meer in beeld zou kunnen brengen door mensen in deze wijk niet louter op deze regelingen te wijzen en te wachten tot zij er gebruik van gaan maken, maar nadrukkelijker te gaan praten met mensen. De pilot Vindplaats Schulden die op dit moment loopt, is een goed begin, maar kan wat ons betreft uitgebreid worden. Benader mensen actief, tenzij zij nadrukkelijk aangeven dat zij dat NIET wensen.
Een vijfde aanbeveling betreft de hulp bij het invullen van de vele papieren die nodig zijn om voor regelingen in aanmerkingen te komen. Dit gebeurt al op verschillende plaatsen, zowel professioneel als vrijwillig, maar kan uitgebreid en gesystematiseerd worden. Mogelijk kan dit naar het voorbeeld van Geynwijs op school: laagdrempelige en makkelijk vindbare plekken waar bewoners terecht kunnen met hun vragen.
Een zesde aanbeveling betreft de veelvuldigheid van het opnieuw aanleveren van gegevens op vele plekken. Privacy is een groot goed, maar in geval van schaamte is het ingewikkeld om steeds weer allerlei gegevens aan te moeten leveren. We adviseren een zoektocht naar de mogelijkheid om aanvragers de mogelijkheid te geven ná opgave toestemming te geven de gegevens te delen met andere afdelingen/ten behoeve van andere regelingen in het kader van 'Geldwijs'.
Ten slotte bevelen wij aan om het onderwerp schulden nadrukkelijk aan de orde te (laten) stellen in het (voortgezet) onderwijs. Onderzoek in hoeverre daar al met leerlingen over armoede, schulden en omgang met geld gesproken wordt en ga met de scholen in gesprek hoe zij goed werkzame programma's in het onderwijs kunnen implementeren. Stel daar eventueel middelen voor beschikbaar.

Wij hopen met deze aanbevelingen een zinvolle bijdrage te kunnen leveren aan het beleid ten aanzien van Nieuwegeiners die met armoede en schulden te maken hebben of het risico lopen dat te gaan krijgen. Als altijd gaan wij daarover graag met u en met uw staf in gesprek.

Met vriendelijke groet,

Namens de Adviesraad Sociaal Domein
dr. P.J.H. Selten
voorzitter

Voor deze,
Mevr. V. Hogendoorn

ambtelijk secretaris

i.a.a. de Gemeenteraad van Nieuwegein